

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Viera Martinková

Aplikácia aktivizujúcich metód vo vyučovaní ekonomických predmetov

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing. Viera Martinková

Kontakt na autora: Súkromná obchodná akadémia, Petrovianska 34, 080 05 Prešov,
vmartinkova@centrum.sk

Názov OPS/OSO: Aplikácia aktivizujúcich metód vo vyučovaní ekonomických
predmetov

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Mihalčinová Mária

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Vyučovacie metódy. Motivačné metódy. Expozičné metódy. Aktivizujúce metódy. Kľúčové kompetencie.

Anotácia

Práca ponúka osvedčenú pedagogickú skúsenosť s využitím aktivizujúcich metód zameraných na zefektívnenie vyučovania. Teoretická časť je zameraná na vyučovacie metódy, ktoré majú pritiahnúť pozornosť žiakov k preberanej téme. Praktickú časť tvoria spôsoby aplikácie aktivizujúcich metód, ktoré prispievajú k skvalitneniu vyučovacieho procesu na stredných školách, sú prínosom nielen pre študentov, ale aj pre učiteľa.

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI	7
2 VYUŽITIE (AKTIVIZUJÚCICH) VYUČOVACÍCH METÓD V EKONOMICKÝCH PREDMETOCH	11
2.1 Motivačné vyučovacie metódy v ekonomických predmetoch	14
2.2 Expozičné vyučovacie metódy v ekonomických predmetoch	20
ZÁVER	35
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV	36
ZOZNAM PRÍLOH	37

ÚVOD

Dnešná moderná doba je charakteristická rýchlo sa meniacou spoločenskou realitou. Explozívny nárast nových informácií, rozvoj nových technológií, vedných disciplín a ďalších oblastí spoločenského života so sebou prinášajú nové požiadavky, ktoré vyplývajú zo zmenených podmienok a súvislostí.

Otázky, akým spôsobom vyučovať, akú cestu zvoliť, aby sa dosiahli výchovno-vzdelávacie ciele a aby si žiaci osvojili učivo čo najefektívnejšie, patria medzi základné otázky vo vyučovacom procese.

Táto práca sa zaoberá možnosťou uplatniteľnosti aktivizujúcich metód na vyučovacích hodinách ekonomických predmetov, ktoré robia vyučovací proces zaujímavejší a podnetnejší.

Opísaná osvedčená pedagogická skúsenosť ponúka učiteľom ekonomických predmetov námety na vyučovacie hodiny, v rámci ktorých možno aplikovať aktivizujúce úlohy, a tým zvýšiť záujem žiakov o ekonomické vzdelávanie. Aktivizujúce metódy sú zamerané na reálne životné situácie, komunikáciu medzi mladými ľuďmi o ekonomických problémoch, podporujú aktívne učenie, simulujú konkrétnu prax a pomáhajú rozvoju tvorivého myslenia žiakov.

Tieto metódy vychádzajú z mojej praktickej pedagogickej skúsenosti, na základe ktorých sa záujem žiakov o učenie zvyšuje, ak je spojené so zábavou, didaktickými hrami, s modelovými situáciami.

Žiaci na vyučovacích hodinách riešia rozličné problémové úlohy a situácie z reálneho života, pracujú s príslušnými predpismi a právnymi normami, výpočtovou technikou, odbornou tlačou, vyjadrujú svoje názory, prezentujú svoju prácu, hodnotia ju a pripravujú sa na úspešné uplatnenie na trhu práce.

Práca s aktivizujúcimi metódami predstavuje pre učiteľa ekonomických predmetov možnosť využiť v rámci vyučovacieho procesu autentický učebný materiál, ktorý je významným zdrojom podnetov z každodenného života.

Vyučovací proces vedený prostredníctvom aktivizujúcich metód podporuje nielen formovanie vedomostí žiakov, ale aj zdokonaľuje ich komunikačné a prezentačné schopnosti a zručnosti, schopnosť obhájiť si vlastný názor a vedie žiakov pristúpiť na kompromis. Týmto spôsobom sa žiak učí samostatnosti a zodpovednosti za svoje správanie a konanie.

Predkladám niekoľko typov, ako využiť obsah učiva aj na opakovanie a upevňovanie vedomostí pomocou hier, pri ktorých môžem vyvolať v triede atmosféru zábavy a súťaživosti. Sú dôkazom toho, že aj v ekonomických predmetoch môžem používať nové techniky, ktoré vedú žiakov k aktívnemu zapojeniu do vyučovania. Navyše sú zábavné a pomôžu nám občas spestriť vyučovací proces.

Vzhľadom nato, že v učebniciach odborných ekonomických predmetov nie je dostatočné množstvo úloh zameraných na aktivizujúce metódy, táto osvedčená pedagogická skúsenosť slúži ako učebný zdroj pre učiteľov ekonomických predmetov na stredných školách.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Kontext a rámec OPS

Osvedčená pedagogická skúsenosť Aplikácia aktivizujúcich metód vo vyučovaní ekonomických predmetov je určená pre:

Typ školy: stredná odborná škola – obchodná akadémia

Východiská: využitie tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti vyžaduje od učiteľa ovládanie problematiky aktivizujúcich metód, na základe ktorých žiaci zvládnu ekonomický spôsob myslenia. Mnohé ekonomické princípy omnoho jednoduchšie pochopia formou diskusií, prípadových štúdií a hier, ktoré zmenia a spestria vyučovací proces.

Špecifikácia cieľovej skupiny

Osvedčená pedagogická skúsenosť je zameraná na cieľovú skupinu:

- **Kategória pedagogických zamestnancov:** učitelia
- **Podkategória:** učitelia pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie a úplné stredné odborné vzdelávanie
- **Vzdelávacia oblasť:** odborné vzdelávanie
- **Typ školy, ročník:** stredná odborná škola, 1. – 4. ročník
- **Vyučovacie predmety:** ekonomika, cestovný ruch

Hlavný cieľ

Hlavným cieľom mojej práce je ponúknuť učiteľom ekonomických predmetov na stredných školách námety na aplikáciu aktivizujúcich úloh s cieľom využívať moderné informačné a komunikačné technológie, aby sa zvýšila atraktivnosť vyučovacieho procesu pre žiakov, dosiahli lepšie študijné výsledky a zlepšila sa celková sociálno-emočná klíma v triede.

Cieľom použitia aktivizujúcich metód je podporovať aktívne učenie, simulovať konkrétnu prax a pomáhať rozvoju tvorivého myslenia žiakov. Žiaci objavujú učivo samostatne, učia sa kriticky myslieť, pracujú v skupinách, prezentujú svoju prácu, čím sa zatraktívni vyučovací proces a zvýši sa motivácia žiakov. Dnešní žiaci predstavujú generáciu, pre ktorú moderné digitálne technológie nie sú ničím cudzím, ale naopak, radi ju využívajú vo vyučovacom procese.

Čiastkové ciele

- poskytnúť učiteľom ekonomických predmetov inovatívne metódy pre aktivizáciu procesu vyučovania,
 - oboznámiť ich s netradičnými metódami získavania a overovania poznatkov,
 - realizovať súťaže a cvičenia na praktické využitie,
 - prepájať učivo so životom a osobnou skúsenosťou žiaka,

- stierať hranice medzi predmetmi,
- vytvárať priestor na realizáciu žiaka vo vyučovacom priestore,
- nutnosť inovácie edukácie, hľadať nové prístupy, metódy a vnášať tvorivé prvky.

Vymedzené kompetencie

Na vyučovacích hodinách odborných ekonomických predmetov sa dôraz kladie na utváranie a rozvíjanie nasledujúcich kľúčových kompetencií:

a) Komunikatívne a sociálne interakčné spôsobilosti:

- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- ovládať operácie pri práci s počítačom,
- oboznámiť sa s motivačnými vzdelávacími programami, ktoré sú zamerané na riešenie problémov.

b) Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti:

- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebapoznanie a sebadôveru,
- overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých,
- prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

c) Schopnosti riešiť problémy:

- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- korigovať nesprávne riešenia problému,

d) Podnikateľské spôsobilosti:

- pochopiť podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- ovládať právne predpisy v oblasti obchodných a pracovnoprávných vzťahov,
- operatívne sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi.

e) Spôsobilosti využívať informačné technológie:

- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- komunikovať elektronickou poštou,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci.

f) Spôsobilosť byť demokratickým občanom:

- konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania,
- prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
- zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete.

2 VYUŽITIE AKTIVIZUJÚCICH VYUČOVACÍCH METÓD V EKONOMICKÝCH PREDMETOCH

V tejto časti sa zaoberám charakteristikou vybraných vyučovacích metód, ktoré aktívne zabezpečujú efektívnosť vyučovania odborných ekonomických predmetov. V pedagogickej literatúre sa opisuje veľký počet rozličných metód vyučovacieho procesu (Lerner 1988, Turek, 2008).

Spomedzi rôznych vyučovacích metód, ktoré ponúka pedagogická teória stručne charakterizujem vybrané metódy, ktoré sa vo vyučovaní na hodinách ekonomických predmetoch najviac využívajú, ako aj tie, na ktoré by som sa mala zamerať, ak chcem zvýšiť efektívnosť výchovno-vzdelávacieho procesu. Kombinácia slovno-názorného a problémového vyučovania je pre vyučovanie ekonomických predmetov najvýhodnejšie.

a) Motivačné vyučovacie metódy - prvoradou úlohou je vzbudiť záujem o učebnú činnosť. Správna motivácia je základom aktívnej činnosti žiaka a má sa prelínať celým vyučovacím procesom.

- *Vstupné motivačné vyučovacie metódy*

Motivačné rozprávanie sleduje priblíženie problematiky, o ktorej sa žiaci budú učiť. Využívam ho na úvod pri každej téme, napríklad vyrozprávaním pútavého príbehu, ktorý súvisí s témou, s ktorou sa majú žiaci oboznámiť.

Motivačný rozhovor - vediem so žiakmi dialóg, keď majú žiaci určité skúsenosti alebo vedomosti o danej téme a otázkami ich chcem aktivizovať a prebudiť v nich záujem o nové učivo.

Motivačná demonštrácia - pomocou ukážky napr. filmu vzbudím záujem žiakov o poznávanú skutočnosť. Využívam ju vtedy, keď mám na to vytvorené podmienky, napríklad materiálne vybavenie.

Problém ako motivácia - pri použití tejto vyučovacej metódy nastolím problém, ktorý súvisí s preberanou problematikou. Na základe problému upútam pozornosť žiakov a potom vysvetľujem učivo.

- *Priebežné motivačné vyučovacie metódy*

Pomocou priebežných motivačných metód má učiteľ presvedčiť žiakov o význame učiva, poukázať na možnosti jeho využitia, na situácie, v ktorých sa už s danou problematikou žiaci mohli stretnúť alebo sa s ňou v budúcnosti stretnú. Rôznymi vstupmi má udržiavať pozornosť a záujem žiakov.

Motivačná výzva - pri použití tejto metódy vyzvem žiaka na určitú činnosť (aby dával pozor, urobil náčrtok do zošita, na tabuľu, aby pomohol spolužiakovi a podobne).

Aktualizácia obsahu učiva – približujem a spájam učivo s príkladmi zo života, s tým, čo žiakov zaujíma, umožňujem im tvorivo dopĺňať obsah preberaného učiva, spestrujem učivo zaujímavými príkladmi.

b) Expozičné vyučovacie metódy - v práci uvádzam charakteristiku vybraných expozičných vyučovacích metód, ktoré sa členia na slovné monologické vyučovacie metódy a slovné dialogické vyučovacie metódy.

- ***Slovné monologické vyučovacie metódy***

Monologické metódy sú založené na súvislom prejave učiteľa, kedy učiteľ rozpráva, popisuje, vysvetľuje, zatiaľ čo žiaci počúvajú. Väčšinou sa nepoužívajú samostatne, ale v kombinácii s inými vyučovacími metódami.

Prednáška – prezentujem poznatky v súvislom, dlhšom, logicky usporiadanom prejave. Klasická prednáška pozostáva z niekoľkých častí. V úvode by mala motivovať záujem žiakov (oboznámenie s problémom), nasleduje výkladová časť (postupné logické sprostredkovanie problému) a záverečná časť (rekapitulácia hlavných myšlienok témy). Sledovanie prednášky môže učiteľ žiakom uľahčiť používaním výpočtovej a didaktickej techniky. (Orbánová, 2011, s. 99 – 100)

Vysvetľovanie – je logicky usporiadaný spôsob sprostredkovania učiva, ktorým vediem žiakov k pochopeniu podstaty, príčin a súvislostí javov. Vysvetľovaním objasňujem rôzne zovšeobecnenia – pojmy, definície, pravidlá, zákony. Vhodné je spestriť vysvetľovanie využívaním pomôcok – schém na tabuli, power-pointovej prezentácie, ukážok dokladov z praxe. Hoci hlavná aktivita spočíva na učiteľovi, aj tu musí pamätať na aktivitu žiakov.

Rozprávanie – táto metóda sa využíva vtedy, ak majú žiaci získať vedomosti o takých spoločenských a ekonomických javoch, ktoré sa uskutočňujú ako sled po sebe idúcich udalostí, reálnych ekonomických javov a procesov napr. pri vývoji peňazí, pri histórii vzniku burzy a podobne.

Základnou funkciou tejto metódy je sprostredkovanie vecných informácií žiakom. Rozprávanie je vhodné aj na motiváciu žiakov, lebo ich upúta formou podania a výzvou k prežívaniu príbehu. Pôsobí vo veľkej miere aj na predstavivosť, fantáziu a rozvoj kreativity žiakov.

- ***Slovné dialogické vyučovacie metódy***

Základom slovných dialogických metód je slovná interpretácia medzi učiteľom a žiakom. Môžu sa používať samostatne alebo spolu s inou metódou, napr. rozhovor v skupinách v rámci použitia inscenačnej metódy.

Rozhovor – predpokladá aktivitu nielen zo strany učiteľa, ale aj žiakov. Formou otázok a odpovedí vysvetľujem učivo a vediem žiakov k novým poznatkom. Táto metóda vyžaduje od učiteľa zručnosť pri kladení otázok, tak, aby boli stručné, jednoznačné, zrozumiteľné a primerané úrovni myslenia žiakov.

Diskusia – ide o vzájomnú komunikáciu pri riešení didaktického problému medzi učiteľom a žiakmi a medzi žiakmi navzájom. Táto metóda predpokladá, že všetci žiaci majú určité vedomosti, ktoré súvisia s daným problémom. Od rozhovoru sa líši tým, že účastníci diskusie sa snažia širšie kladenými otázkami analyzovať, vysvetliť a riešiť problém. Diskusné metódy sú základom takmer všetkých problémových metód, zabezpečujú veľkú aktivitu žiakov.

Didaktické hry – kladú na prípravu vyučovacej hodiny veľké nároky. Učiteľ si musí premyslieť obsah i organizáciu, materiálne zabezpečenie, výber skupín, prípravu žiakov a podobne. Hry sledujú rôzne ciele. Môžu byť zamerané na psychické uvoľnenie, rozvoj komunikatívnych schopností, samostatnosti, tvorivosti.

Na hodinách podnikovej ekonomiky majú najväčší význam tzv. ekonomické hry. Vyučovanie žiakov, budúcich ekonómov, si vyžaduje pripraviť ich zo stránky teoretickej. Súčasne si však žiada aj preverenie získaných teoretických vedomostí v praxi. Splnenie tejto požiadavky umožňuje napríklad využiť metódu ekonomických hier, ktoré napodobňujú ekonomickú realitu. Je to účinná aktívna vyučovacia metóda, pri ktorej žiaci prechádzajú z úlohy pasívnych poslucháčov do úlohy spolutvorcov vyučovacej hodiny. Mení sa i postavenie učiteľa.

Účinky použitia ekonomických hier:

- žiaci sa učia správne pochopiť problém, vyberať a triediť informácie, analyzovať situáciu a rozhodovať,
- žiaci si overujú správnosť svojich rozhodnutí, učia sa z vlastných chýb,
- medzi žiakmi sa vytvára súťaživosť.

Participačné vyučovacie metódy – využívajú prirodzenú potrebu človeka komunikovať s inými ľuďmi a tým sa učiť. Na hodinách ekonomického zamerania využívam najčastejšie situačné (prípadové) vyučovacie metódy.

Situačné vyučovacie metódy (prípadové štúdie) – sú založené na riešení problémovej úlohy. Žiaci dostanú z preberaného učiva opis určitej situácie alebo prípadu. Opis obsahuje niekoľko úloh, ktoré majú žiakov motivovať na riešenie problému. Žiaci majú prekonávať prekážky a na základe vyriešenia čiastkových problémov majú dosiahnuť riešenie hlavného problému.

Podobný didaktický obsah ako prípadová štúdia má **projektová metóda**, ktorej primárnym cieľom je aktívne zapájanie žiakov do procesu poznávania. Jej pozitívne vlastnosti ju predurčujú k tomu, aby sa čoraz viac využívala aj pri vyučovaní odborných ekonomických predmetov, v ktorých sú žiaci postavení pred riešenie rôznych situácií, s ktorými sa môžu v budúcnosti stretnúť nielen v hospodárskej praxi, ale aj v osobnom živote.

2.1 Motivačné vyučovacie metódy v ekonomických predmetoch

Motivačné rozprávanie

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Téma: Personálna činnosť

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: rozhovor, diskusia, individuálna práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Na úvod pri preberaní tematického celku Personálna činnosť na hodine podnikovej ekonomiky žiakom porozprávam príbeh:

„Nedávno som cestovala v autobuse. Nastúpili dvaja páni v stredných rokoch a nechtiac som si vypočula ich rozhovor, v ktorom sa sťažovali na praktiky svojich zamestnávateľov. Jeden hovoril: „Pracujem v súkromnej audítorskej firme. Mal som veľmi dobrú prácu aj pracovný čas. Šéfova švagrína však prejavila záujem o moje miesto. Jedného dňa mi môj šéf navrhol prácu pomocného účtovníka, čo samozrejme znamenalo zníženie platu. Neostávalo mi nič iné, len jeho návrh prijať, a tak už druhý mesiac robím pomocné účtovnícke práce jeho švagrínej.“

Druhý odpovedal: „To je ten lepší prípad. Náš šéf za mnou minule prišiel s tým, že by bolo dobré ostávať v týchto mesiacoch dlhšie v práci, nakoľko sa nám akosi nahromadila práca. V duchu som sa už potešil, že si aspoň trochu prilepším k tomu už aj tak biednemu platu. Šéf asi zbadal moje nadšenie, lebo hneď dodal, že preplácať nadčasy v žiadnom prípade nebude. Kto s tým mal problém, šéf to vyriešil jednoducho: zajtra už chodiť nemusíš.“

2. Zhodnotím príbeh:

„Z týchto príkladov vidíte, že je dôležité ovládať práva a povinnosti zamestnanca a zamestnávateľa, ako aj ďalšie otázky, ktoré sa týkajú pracovného pomeru.“

3. Po zhodnotení príbehu nasleduje vysvetľovanie učiva k danej téme.

Odporúčanie pre prax: Tento príbeh odporúčam zaradiť na začiatok vyučovacej hodiny pri preberaní tematického celku Personálny manažment. Pútavým realistickým rozprávaním som zaujala žiakov do danej problematiky a vzbudila u nich záujem o túto tému. V nadväznosti na to sa pýtam žiakov, či už počuli o takýchto alebo podobných prípadoch či už od rodičov alebo známych, keďže sa s danou problematikou budú stretávať počas celého života, a preto je potrebné, aby získali potrebné vedomosti.

Motivačný rozhovor

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Téma: Ochrana spotrebiteľa

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: individuálna práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: formulácia viet, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Hodinu podnikovej ekonomiky začnem frontálnym ústnym opakovaním učiva z minulých hodín, kladiem otázky, ktorými prinútim žiakov rozmýšľať a pri odpovediach použiť vedomosti a poznatky získané a osvojené na predchádzajúcich vyučovacích hodinách. Pri preberaní témy o ochrane spotrebiteľa pokračujem motivačným rozhovorom.

Učiteľka: „Má niekto z vás skúsenosť, že si kúpil botasky, ktoré sa mu po krátkom čase rozpadli?“

Žiačka: „Áno, kúpila som si botasky vo výpredaji a nosila som ich celú jar a po čase som zistila, že jedna botaska je prasknutá a zateká do nej.“

Učiteľka: „Ako si to riešila?“

Žiačka: „Išla som ich reklamovať.“

Učiteľka: „Čo si k tomu potrebovala?“

Žiačka: „Botasky a doklad z registračnej pokladnice.“

Učiteľka: „Ako postupovali v obchode?“

Žiačka: „Predavačka povedala, že od ich kúpy ubehlo vyše pol roka a ja nemám nárok na reklamáciu. Keď som prišla domov a povedala mame, ako som dopadla, nahnevaná zobrala botasky a išla do obchodu. Predavačke povedala, že záručná lehota je 2 roky a ja mám nárok na reklamáciu. Vtedy som si uvedomila, aké je dobré vedieť niečo o ochrane spotrebiteľa.“

2. Po rozhovore vysvetlím preberanú tému vyučovacej hodiny.

Odporúčanie pre prax: Odporúčam túto metódu na zvýšenie záujmu žiakov o danú tému. Po tomto rozhovore som ešte spravila niekoľko ďalších, aby si žiaci mohli porovnať svoje skúsenosti z jednotlivých obchodov, prípadne aj ich vedomosti o problematike ochrany práv spotrebiteľa.

Motivačná demonštrácia

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Ročník: prvý

Téma: Inflácia

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: individuálna práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, komunikatívnosť, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Pred preberaním učiva o inflácii žiakom premietnem film Cenová stabilita:

<http://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.sk.html>

Obrázok 1 Cenová stabilita

Prameň: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.sk.html>

2. Po filme vysvetľujem učivo.

Odporúčanie pre prax: Samozrejmosťou je vzbudiť u žiakov záujem o danú problematiku. Žiakom bola vo filme zábavnou formou vysvetlená základná odborná terminológia, ako napríklad inflácia, deflácia, národná banka.... Preto vedeli lepšie pochopiť preberané učivo a na vyučovacích hodinách následne aj lepšie reagovali na moje otázky. Táto metóda je predurčená k tomu, aby sa čoraz viac využívala pri vyučovaní odborných ekonomických predmetov.

Problém ako motivácia

Vyučovací predmet: podniková ekonomika

Ročník: tretí

Téma: Mzda

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: individuálna práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Pri použití tejto vyučovacej metódy nastolím problém, ktorý súvisí s preberanou problematikou. Na základe problému upútam pozornosť žiakov a potom vysvetľujem učivo.

Učiteľka: „Cez prázdniny si Peter chcel zarobiť na nový mobilný telefón. Prihlásil sa na brigádu a zaujímal sa, aká bude jeho mzda. Po ukončení brigády dostal peniaze a bol sklamaný. So zamestnávateľom sa dohodli na vyššej sume. Spýtal sa, kde sa stala chyba. Nadriadený zamestnanec mu povedal, že vyššia suma predstavuje hrubú mzdu, ale na účet mu zaslali čistú mzdu. Vôbec tomu nerozumel. Ani vám to nie je úplne jasné? Vysvetlím Vám to.“

Odporúčanie pre prax: Týmto príbehom z reálneho života som ukázala žiakom, prečo je dôležité poznať odborné termíny ako hrubá mzda, čistá mzda, atď. Keďže veľa študentov je vo veku, keď si už sami vyskúšali brigádnickú prácu, vedeli reagovať buď na moje otázky alebo zapojiť sa do diskusie v triede. Prostredníctvom praktických príkladov vedeli lepšie pochopiť danú tému a konkrétne videli súvislosti medzi jednotlivými výrazmi.

Motivačná výzva

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Téma: Majetok podniku

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: individuálna práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, písanie, schopnosť aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie

Metodický postup:

1. Pri použití tejto vyučovacej metódy vyzvem žiakov, aby dávali pozor a urobili náčrt do zošita, ktorý súvisí s preberanou problematikou.

Učiteľka: "Už sme si povedali, ako mení krátkodobý majetok svoju formu. Pokúste sa graficky znázorniť kolobeh majetku podniku".

Obrázok 2 Kolobeh majetku podniku

Prameň: súkromný archív

Odporúčanie pre prax: Touto aktivitou som získala pozornosť žiakov pri preberaní témy Majetok. Žiaci si precvičili svoje schopnosti a doposiaľ nadobudnuté poznatky. Oproti diskusii má tento spôsob práce výhodu v tom, že dáva schopnosť reagovať aj pomalším či introvertným žiakom. V následnej diskusii mohli práve tí pomalší žiaci, ktorí by inak museli dlhšie porozmýšľať nad položenou otázkou, reagovať súvisle aj s tými šikovnejšími a rýchlejšími.

Aktualizácia obsahu učiva

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Téma: Aktívne bankové operácie

Ročník: štvrtý

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: skupinová práca

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Približujem a spájam učivo s príkladmi zo života, s tým, čo žiakov zaujíma.

Pri preberaní témy Aktívne operácie obchodných bánk sú žiaci rozdelení do skupín. Dostanú za úlohu navštíviť vybrané druhy obchodných bánk a zistiť:

- *aké strednodobé a dlhodobé úvery tieto banky ponúkajú, pričom sa majú zamerať na hypotekárny úver a podmienky, ktoré musia spĺňať v prípade jeho čerpania,*
- *ak by ste sa rozhodli pre kúpu bytu a nemali by ste dostatok finančných zdrojov, v ktorej obchodnej banke by ste žiadali o hypotekárny úver. Zdôvodnite svoje rozhodnutie.*
- *analyzovať poskytovanie hypotekárnych úverov obchodnými bankami v Slovenskej republike a vybrať najvhodnejší hypotekárny úver.*

Na ďalšej vyučovacej hodine zástupca každej skupiny informuje ostatných spolužiakov o získaných skutočnostiach. Potom môže nasledovať porovnávanie podmienok a diskusia.

Odporúčanie pre prax: Žiaci sa zaujímali o túto aktivitu, keďže sa vykonávala mimo školského prostredia. Pri návšteve banky sa cítili „dospeljšie“, keďže už riešili problémy dospelých a zodpovedných ľudí. Diskusia bola veľmi živá, keďže každý z nich chcel prispieť svojou skúsenosťou a bez toho, aby si to uvedomovali používali odborné termíny, ktoré im boli vysvetlené práve pri tejto návšteve banky.

2.2 Expozičné vyučovacie metódy v ekonomických predmetoch

Diskusia

Vyučovací predmet: cestovný ruch

Téma: Ekologický cestovný ruch

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: rozhovor, diskusia, skupinová práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, utriediť si získané vedomosti, viesť dialóg, rozvíjať slovnú zásobu, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Oboznámim žiakov s cieľom aktivity a rozdelím ich do dvoch skupín – jedna sa bude volať Ochrancovia prírody a druhá Hotelieri.
2. Každá skupina sa má pripraviť na spoločné stretnutie, kde sa bude o problematike hovoriť.
3. Oznamujem žiakom, že majú 10 minút na spísanie svojich návrhov.
4. Predstavte si, že sa obe skupiny stretli neďaleko lesa, ktorý majú vyrúbať. Na jeho miesto plánujú postaviť moderný hotelový komplex.
5. Prvá skupina – Ochrancovia prírody bude predstavovať ekologicky zmýšľajúcich občanov a druhá skupina Hotelierov, ktorým je výrub ľahostajný a chcú tam hotelový komplex mať.
6. Medzi skupinami nastane diskusia. Po uplynutí časového limitu vyzvem zástupcov, aby svoje návrhy prezentovali.

Odporúčanie pre prax: Žiaci si precvičili už nadobudnuté poznatky a vedeli ich prakticky aplikovať. Výsledkom takejto diskusie bol kompromis, ktorý prišiel od oboch zúčastnených strán. Samozrejme, došlo aj k nezhodám, ktoré sa žiakom touto diskusiou podarilo vyriešiť. Obávala som sa, že dôjde ku konfliktom aj mimo diskusie a prenesú sa do osobných vzťahov medzi žiakmi. Našťastie, sú to už takmer dospelí ľudia, a tak tieto „pracovné veci“ ostali len pracovnými a nijak nenaštrbili vzťah medzi spolužiakmi v triede.

Ďalšia situácia:

Vyučovací predmet: podniková ekonomika

Téma: Právne formy podnikania

Ročník: prvý

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: rozhovor, diskusia, skupinová práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, formulácia viet, utriediť si získané vedomosti, viesť dialóg, rozvíjať slovnú zásobu, schopnosť riešiť problémy, komunikatívnosť, schopnosť oponovať, schopnosť analyzovať, schopnosť syntetizovať, aktívne zapájanie sa žiakov do diskusie, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

1. Začnem hodinu krátkym zmapovaním toho, čo si žiaci zapamätali o právnych formách podnikania.
2. Oboznámim žiakov s cieľom vyučovacej hodiny.
3. Rozdelím žiakov do 3 skupín. Každá skupina dostane jednu z nasledujúcich úloh na riešenie.

a) Petra Šikovná je vyučená krajčírka. Jej snom je začať podnikat' zatiaľ v malom, v mieste svojho bydliska a vyrábať, predávať a požičiavať karnevalové kostýmy.

- Čo by ste Petre poradili?
- O aký typ podnikania pôjde?
- Ako má postupovať?

b) Marián Riečny zdedil po dedovi murovanú stavbu na okraji mesta v blízkosti lyžiarskych vlekov, vyštudoval hotelovú akadémiu a premýšľa nad tým, že by budovu zrekonštruoval a vytvoril penzión, kde by poskytoval hosťom ubytovacie a stravovacie služby. Skúste mu poradiť.

- O aký typ podnikania pôjde?
- Ako postupovať a na čo si dať do budúcnosti pozor?
- Ako zvýšiť tržbu?

c) Tomáš Hrubec je úspešným výrobcom vína a po mnohých rokoch získal na veľtrhu veľkú objednávku od zahraničného partnera. Firma má dobré meno na domácom trhu a zvažuje ponuku od zahraničného partnera prijať. Nemá skúsenosti s obchodovaním so zahraničnými partnermi. Skúste Tomášovi poradiť.

- O aký typ podnikania môže ísť?
- Ako postupovať a na čo si dať do budúcnosti pozor, ak chce ponuku zahraničného partnera prijať?

4. Žiaci majú čas 10 minút na diskusiu v skupine a vypracovanie návrhov a postupov.

Odporúčania pre prax: Žiaci prakticky aplikovali nadobudnuté vedomosti z témy právne formy podniku. Aktívne sa zapájali do diskusie a vedeli správne používať naučenú odbornú terminológiu. Vedeli si navzájom aj oponovať a naučili sa tiež presadiť si svoj názor a následne ho aj obhájiť pred ostatnými spolužiakmi.

Didaktické hry

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Téma: Právne formy podnikania

Ročník: prvý

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: výklad, rozhovor, diskusia, skupinová práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na začiatku tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť odborne sa vyjadrovať, utriediť si získané vedomosti

Metodický postup:

1. Žiakov oboznámim s cieľom vyučovacej hodiny a potom ich rozdelím do 3 skupín. Každá skupina dostane pracovný list – dopĺňovačku a jej úlohou je pomocou Obchodného zákonníka vyhľadať správne odpovede a doplniť údaje do tabuľky.

Tabuľka 1: Porovnanie legislatívneho rámca, počtu zakladateľov, založenia a vzniku pri jednotlivých právnych formách

Právna forma podnikania	Legislatíva	Min. počet zakladateľov	Založenie	Vznik
Podnik jednotlivca - živnosť	Zákon o živnostenskom podnikaní § 1-81	Jeden vlastník, FO alebo PO	Rozhodnutím fyzickej (FO) alebo právnickej (PO) osoby.	
Verejná obchodná spoločnosť	Obchodný zákonník § 76-92		Spoločenskou zmluvou podpísanou všetkými spoločníkmi.	Zápisom do Obchodného registra.
Komanditná spoločnosť	Obchodný zákonník § 93-104	2 spoločníci, min. 1 komplementár a 1 komanditista (FO aj PO)		Zápisom do Obchodného registra.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	Obchodný zákonník § 105-153	Min. 1 osoba (FO aj PO), max 50 spoločníkov	Zakladateľskou listinou platí pre jednu osobu; Spoločenskou zmluvou, platí pre viac osôb.	

Akciová spoločnosť	Obchodný zákonník § 154-220	Minimálne 2 akcionári (FO) alebo 1 PO		Zápisom do Obchodného registra.
Družstvo	Obchodný zákonník § 221-260		Ustanovujúcou členskou schôdzou (schválením stanov).	Zápisom do Obchodného registra.

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 2: Porovnanie jednotlivých právnych foriem podľa nutnosti vložiť vklad, povinnosti tvoriť základné imanie a rezervný fond

Právna forma podnikania	Vklad spoločníka	Základné imanie	Rezervný fond
Podnik jednotlivca - živnosť	Nepovinný.		Nepovinný.
Verejná obchodná spoločnosť		Nepovinné, ale ak sa spoločníci dohodli v spoločenskej zmluve na povinnosti vložiť vklad, tak potom predstavuje súčet vkladov jednotlivých spoločníkov.	Nepovinný, avšak v spoločenskej zmluve sa môže stanoviť jeho tvorba.
Komanditná spoločnosť	Komanditista má povinnosť vložiť minimálne 250 €, v prípade, ak sa v spoločenskej zmluve dohodnú, môže vložiť vklad aj komplementár.		Nepovinný, ale v spoločenskej zmluve sa môže stanoviť jeho tvorba.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	Povinnosť vložiť vklad minimálne 750 €.	Minimálne vo výške 5 000 €.	
Akciová spoločnosť	Záleží od menovitej hodnoty akcie, ktorá musí byť vyjadrená kladným celým číslom.		Povinný už pri vzniku, jeho minimálna výška je stanovená zákonom.

Družstvo		Minimálne vo výške 1250 €.	Povinný, nedeliteľný fond sa tvorí už pri vzniku. Jeho minimálna výška je stanovená zákonom.
----------	--	----------------------------	--

Prameň: vlastný návrh

Tabuľka 3: Porovnanie spôsobu ručenia pri jednotlivých právnych formách

Právna forma podnikania	Spôsob ručenia
Podnik jednotlivca – živnosť	Neobmedzené ručenie – podnikateľ ručí celým svojím majetkom.
Verejná obchodná spoločnosť	
Komanditná spoločnosť	Neobmedzené ručenie – celým svojím majetkom ručí iba komplementár. Obmedzené ručenie – do výšky svojho nesplateného vkladu ručí komanditista.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	
Akciová spoločnosť	Spoločnosť ručí za záväzky celým svojím majetkom; Akciónári neručia za záväzky spoločnosti, majú však uhradzovaciu povinnosť splatiť upísané akcie.
Družstvo	

Prameň: vlastný návrh

Odporúčanie pre prax: Žiaci sa naučili vyhľadávať informácie v Obchodnom zákonníku. Vyzdvihujem aj pozitíva samostatnej práce, nakoľko umožnili reagovať všetkým žiakom rovnako aj napriek tomu, že majú iné tempo práce. Žiaci vedeli vyhľadať správne informácie v Obchodnom zákonníku a adekvátne reagovať na doplňujúce otázky.

Vyučovaci predmet: cestovný ruch

Téma: Kategorizácia ubytovacích zariadení

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: výklad, rozhovor, diskusia, individuálna práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: utriediť si získané vedomosti, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

Oboznámim žiakov s cieľom hry. Na lavicu rozložím jednotlivé kartičky pexesa, ktoré obsahujú základné pojmy z konkrétneho obsahu učiva preberaného na predchádzajúcich hodinách – ubytovacie zariadenia. Pri hre sú kartičky obrátené opačne. Každý žiak obracia v jednom kole dve kartičky, ak nájde správne, odloží si ich a pokračuje v obracaní ďalších dvoch, ak nie sú rovnaké, obráti sa naspäť a pokračuje v hre ďalší žiak. Keď sú všetky kartičky nájdené, a teda sú obrátené všetky, vyhráva ten žiak, ktorý má odložených najviac kartičiek (našiel najviac zhodných dvojíc).

Po vyhodnotení priebehu hodiny žiakom položíť otázky typu: Ako ste spokojní s výsledkami svojej práce? Ktorý z pojmov vám robil najväčšie problémy? Aký prínos si z tejto hodiny odnášate? Ako domácu úlohu dám žiakom zopakovať si prebrané pojmy

Garni hotel

UZ, ktoré poskytuje len raňajky

Horský hotel

UZ, ktoré je umiestnené v horskom teréne

Kongresový hotel

UZ, ktoré poskytuje miestnosti na organizovanie kongresov, konferencií....

Wellness hotel

UZ, ktoré poskytuje starostlivosť a rehabilitáciu

Kúpeľný hotel

UZ, ktoré má štatút kúpeľného miesta

Boutique hotel

UZ, ktoré sa nachádza v historických budovách

Apartmánový hotel

UZ, ktoré poskytuje najmenej 8 apartmánov

Kemping

Ubytovanie v areáli vo vlastných mobilných zariadeniach

Motel

UZ, ktoré sa nachádza pri hlavných cestných trasách

Botel

UZ, ktoré sa
nachádza na
zakotvenej
lodi

Penzión

Jednoduchšie
UZ, poskytuje
najmenej 5
izieb

Chatová osada

UZ, kde hostia
sú ubytovaní
v ubytovacích
objektoch

Prameň: vlastný návrh

Obrázok 3 Pexeso

Prameň: súkromný archív

Odporúčanie pre prax: Žiaci si precvičili a upevnili nadobudnuté poznatky z danej oblasti. Aktivita bola podľa ich slov zábavná. Aj keď sa s niektorými druhmi ubytovacích zariadení potrápili, nakoniec sa každému podarilo nájsť dvojicu. V tejto aktivite bola prítomná aj mini diskusia a riešili sa aj drobné problémy, keď si žiaci neboli istí správnym riešením.

Vyučovací predmet: cestovný ruch

Téma: Kultúrny cestovný ruch – regióny Slovenska

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: výklad, rozhovor, diskusia, individuálna práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: čítanie s porozumením, odborné vyjadrovanie, komunikatívnosť, schopnosť prezentovať dosiahnuté výsledky, utužovanie interpersonálnych vzťahov medzi žiakmi

Metodický postup:

Každý žiak dostane pracovný list s osemsmerevkou. Cieľom pracovného listu zameraného na prácu s textom je nájsť všetky požadované regióny Slovenska. Zoznam regiónov je žiakom k dispozícii. Žiaci pracujú počas 15 – 20 minút individuálne.

D	F	P	I	G	R	T	J	E	A	D	V	H	T	N	L	P	W	D	A
E	H	O	B	Z	O	K	S	V	A	N	R	T	Y	O	U	J	E	F	B
G	U	V	D	T	K	F	Š	Q	F	P	D	C	G	V	O	B	A	V	S
N	Á	A	B	Q	R	W	W	A	E	H	E	D	Q	O	W	S	P	P	H
U	M	Ž	D	Z	E	S	F	E	R	F	F	J	L	H	S	D	I	I	D
T	K	I	U	J	E	I	A	P	I	I	E	R	Ď	R	J	Š	P	R	A
J	P	E	R	F	H	V	N	L	R	B	Š	M	Ť	A	R	S	Á	I	D
J	G	P	S	I	A	P	R	A	G	R	E	R	P	D	T	Z	F	B	U
M	L	Z	R	R	L	G	S	A	L	O	K	S	J	A	N	U	D	O	P
Z	Á	H	O	R	I	E	V	S	N	O	G	J	R	V	M	C	T	T	O
J	I	O	F	U	K	M	G	M	K	K	P	O	I	P	L	I	E	R	I
K	R	N	S	E	R	E	E	S	E	L	I	D	J	V	L	H	I	N	F
H	G	T	W	F	D	R	D	R	C	P	U	P	O	Z	T	Ó	N	F	S
E	I	O	C	V	Ť	W	R	E	I	H	M	T	B	P	J	P	O	E	T
H	K	Y	S	U	C	E	I	S	O	T	P	E	A	E	Á	K	R	R	Z
G	U	U	I	O	B	R	B	H	P	I	B	A	F	K	F	H	H	V	J
O	J	K	K	L	U	M	V	H	L	M	Í	P	H	V	O	K	E	T	R
P	ž	É	M	T	V	F	T	E	K	P	Z	R	A	M	G	T	R	D	B
R	G	M	B	N	M	Z	R	P	O	N	I	T	R	I	E	F	O	O	E
N	Í	L	P	M	E	Z	P	T	H	P	D	E	H	T	C	B	H	D	A

Prameň: súkromný archív

Odpovede: 1. Abov, 2. Gemer, 3. Hont, 4. Horehronie, 5. Kysuce, 6. Liptov, 7. Novohrad, 8. Orava, 9. Podpoľanie, 10. Podunajsko, 11. Poiplie, 12. Považie, 13. Ponitrie, 14. Spiš, 15. Šariš, 16. Tekov, 17. Trnavsko, 18. Turiec, 19. Záhorie, 20. Zemplín.

Odporúčanie pre prax: Cieľom tejto aktivity bolo prezentovať námet, pri ktorom boli žiaci aktívni pri osvojovaní si nových poznatkov, resp. pri opakovaní a hľadali ukryté jednotlivé regióny Slovenska v osemsmerevke. Za osemsmerevkou mali uvedený zoznam regiónov, ale nebolo to až také jednoduché, ale nakoniec túto činnosť hravo zvládli.

Vyučovaci predmet: cestovný ruch

Téma: Ekologický cestovný ruch

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: výklad, rozhovor, diskusia, individuálna práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: čítanie s porozumením, odborné vyjadrovanie

Metodický postup:

Na začiatku vyučovacej hodiny oboznámim žiakov s cieľom hodiny – zopakovanie prebraného učiva. Rozdám každému žiakovi pracovný list s doplňovačkou. Žiakom oznámim časový limit určený na vyriešenie doplňovačky – 20 minút. Kontrolujem priebežne, či žiaci pracujú samostatne. Po uplynutí limitu vyzvem žiakov a vyhodnotím, či správne uviedli všetky pojmy v pracovnom liste s doplňovačkou.

Pracovný list s doplňovačkou

1.	H	O	T	E	L						
2.	R	E	K	R	E	Á	C	I	A		
		3.	O	B	J	E	K	T			
4.	V	Ý	L	E	T	N	Í	K			
		5.	O	D	D	Y	CH				
6.	P	A	R	A	G	L	I	D	I	N	G
7.	T	U	R	I	S	T	A				
8.	D	O	M	Á	C	I					
9.	B	A	N	K	O	M	A	T			
		10.	V	Ý	N	O	S	Y			
		11.	C	E	N	A					
		12.	L	I	E	T	A	D	L	O	
13.	P	O	I	S	T	E	N	I	E		
14.	A	G	E	N	T	Ú	R	A			
		15.	P	R	O	D	U	K	T		
		16.	Ú	V	E	R					
17.	S	E	Z	Ó	N	N	O	S	Ť		
18.	A	N	A	L	Ý	Z	A				
19.	I	N	T	E	R	N	E	T			
		20.	S	L	U	Ž	B	Y			
		21.	CH	A	T	A					

Prameň: vlastný návrh

LEGENDA:

1. Druh ubytovacieho zariadenia
2. Jeden zo základných druhov cestovného ruchu
3. Nositeľ ponuky v cestovnom ruchu
4. Návštevník, ktorý cestuje na kratšiu dobu ako 24 hodín

5. Motív účasti na cestovnom ruchu
6. Druh extrémneho športu
7. Návštevník, ktorý cestuje na dlhšiu dobu ako 24 hodín
8. Forma cestovného ruchu - cestovanie a pobyt obyvateľstva vo vlastnej krajine
9. Peňažný automat na poskytovanie hotovostných peňazí na základe platobnej karty
10. Výsledky hospodárskej činnosti vyjadrené v peňažných jednotkách
11. V peňažných jednotkách vyjadrená suma, ktorú treba vynaložiť na získanie tovaru alebo služby
12. Druh dopravného prostriedku
13. Rieši problémy spojené s neočakávanou udalosťou
14. Predáva produkty iných cestovných kancelárií
15. Súbor služieb, ktoré produkuje a ponúka cestovný ruch
16. Cudzí zdroj financovania
17. Najvyťaženejšie časti roka v cestovnom ruchu
18. Rozbor finančných ukazovateľov
19. Moderný spôsob komunikácie
20. Činnosti poskytované v cestovnom ruchu
21. Vlastné ubytovacie zariadenie

Odporúčanie pre prax: Žiaci si zopakovali odborné výrazy z témy ekologický cestovný ruch, ale aj ostatné odborné termíny preberané na predchádzajúcich vyučovacích hodinách. Opäť sa vyzdvihli klady samostatnej práce, keď si mohol každý žiak vo svojom tempe vypracovať zadanú úlohu. Aktivita prebiehala hladko a bez akýchkoľvek problémov či nejasností.

Situačné vyučovacie metódy

Vyučovaci predmet: podniková ekonomika

Ročník: štvrtý

Téma: Manažéri

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: rozhovor, diskusia, skupinová práca,

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: schopnosť komunikovať v hovorenej forme, utriediť si získané vedomosti, viesť dialóg, rozvíjať slovnú zásobu, jasne a zrozumiteľne formulovať získané vedomosti v každodenných situáciách, zdôvodniť svoje riešenie

Metodický pokyn:

1. Rozdelím žiakov triedy na 3 skupiny. Každá skupina dostane prípadovú štúdiu. Pred samotnou prácou skupín prečítam prípadovú štúdiu a ak je pre žiakov niečo nejasné, vysvetlím im to.

2. Úlohou skupín bude:

- a) dokončiť príbeh v prípadovej štúdiu,
- b) odpovedať na otázky k analýze prípadovej štúdie.

3. Na prácu majú skupiny 10 minút. Po uplynutí času nasledujú prezentácie skupín, každá má 2 minúty na prezentáciu svojho dokončenia. Po prezentovaní jednotlivých skupín nasleduje analýza prípadovej štúdie. Teraz znova každá skupina prezentuje svoje odpovede na otázky.

Po prezentáciách urobím záverečnú diskusiu k aktivite, kde použijem tieto otázky:

- Ako sa vám páčila táto aktivita?
- Čo bolo pre vás náročné?
- Čo najviac ovplyvnilo vaše ukončenie príbehu?

Prípadová štúdia: „Ako sa zachovať?“

V reklamnej agentúre majú všetci zamestnanci v pracovných zmluvách dohodnutý týždenný pracovný čas 40 hodín. V pracovnej zmluve je aj formulácia, kde sa hovorí, že vo výnimočnom prípade môže zamestnávateľ požadovať od zamestnanca prácu navyše.

Každý zamestnanec je plne vyťažený, pretože agentúre sa darí a má množstvo významných a veľkých klientov.

Firma ale v tomto čase získala veľkého klienta – firmu, ktorá stojí pred zmenou značky a názvu – a potrebuje v krátkom čase pripraviť komunikačnú kampaň pre verejnosť o týchto zmenách. Pre agentúru je to veľká príležitosť a nakoniec aj veľký finančný profit. Manažment agentúry rozhodol, že túto zákazku príjme. Vo firme sa, ale zdvihla vlna odporu, pretože nový klient nad rámec plánovaných prác, znamená prácu navyše - nadčas a zamestnanci argumentujú stratou voľného času.

Vy ste manažér tímu, ktorý bol určený ako zodpovedný tím za zrealizovanie tohto obchodu. Vedenie firmy na vás tlačí, aby ste zabezpečili prácu nadčas svojich ľudí a splnili úlohu, ktorú Váš tím dostal. Po zvážení celej situácie ste sa rozhodli takto.....

Otázky k analýze prípadovej štúdie:

- Ako by ste definovali základný problém?
- Na aké skupiny ľudí musí brať ohľad manažér? (vedenie firmy, kolegovia v tíme, zákazník, klient)
- Čo podľa vás najviac ovplyvní rozhodnutie manažéra vo vzťahu k členom jeho tímu?
- Aké ďalšie možnosti riešenia v tejto situácii existujú?

Odporúčanie pre prax: Práca v skupinkách žiakom vyhovovala v každom ohľade. Každý prezentoval svoje návrhy a z nich sa vybrali riešenia, ktoré boli podľa žiakov správne. Naučili sa pracovať v tíme, čo je v dnešnom pracovnom svete veľmi dôležité takmer na každej pracovnej pozícii. Ďalej sa naučili prezentovať svoje názory a obhájiť si ich pred ostatnými. V neposlednom rade si precvičili aj odborné termíny z oblasti manažmentu.

Obrázok 4 Skupinová práca

Prameň: vlastný návrh

Projektová metóda

Vyučovaci predmet: cestovný ruch

Téma: Regióny cestovného ruchu

Ročník: tretí

Cieľ vyučovania: uplatňovať nadobudnuté vedomosti v reálnom živote

Formy výučby: rozhovor, diskusia, individuálna práca, prezentácia

Možnosti využitia: túto metódu je vhodné zaradiť na konci tematického celku a je aplikovateľná v každom odbornom predmete

Kompetencie: komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

Metodický pokyn:

1. Oboznámim žiakov so štruktúrou projektu na tému: Poznaj regióny cestovného ruchu na Slovensku
2. Zadáam úlohy pre žiakov:
 - získavať, zhromažďovať a spracovávať informácie z rôznych zdrojov z vybraných regiónov cestovného ruchu na Slovensku.
 - vyhľadať informácie o počte návštevníkov v danom regióne v cestovnom ruchu.
 - zostrojiť graf návštevnosti účastníkov v cestovnom ruchu v programe EXCEL.
 - odporučiť regióny z hľadiska návštevnosti a atraktivity, spracujte formou referátu.
 - vyhľadať charakteristické piesne z daného regiónu.
 - vytvoriť základný miestny receptár jedál.
 - zostaviť jednoduchý slovník nárečia z daného regiónu.
 - prezentovať výsledky svojej práce v elektronickej podobe.

Cieľ projektu: predstaviť atraktivity regiónu z hľadiska cestovného ruchu

Očakávané výstupy:

- tabuľka a graf v programe Excel,
- referát vo Worde,
- prezentácia daného regiónu v programe Power – Point (receptár, slovník, súbor piesní).

Hodnotenie výstupov:

Pri hodnotení projektu posudzujeme – hodnotiace osoby:

- učiteľ,
- žiak.

Hodnotí sa:

- priebeh projektu,
- výstup projektu,
- ústny prejav,
- estetická stránka,
- písaný text,
- usporiadanie obrázkov,
- obsahová stránka,
- dokumentácia.

- záverečné hodnotenie.

Pre lepšiu ilustráciu uvádzam len zopár ukážok z prezentácie Oravského regiónu a graf návštevnosti a referát o atraktivitách Oravského regiónu v prílohách.

ORAVSKÝ HRAD

- o Je jeden z najkrajších hradov na Slovensku
- o Jednou z **najväčších turistických atrakcií**
- o Nachádza sa v obci Oravský Podzámok v okrese Dolný Kubín
- o Je to výrazná dominanta oravského regiónu
- o V poslednom období sú čoraz populárnejšie **nočné prehliadky**

Obrázok 5 Oravský hrad

ORAVSKÁ PRIEHRADA

- o Po napustení ostali pod vodnou hladinou mnohé obce ako napr. Slanica, Osada, Hámre, Lavkovo, Ústie
- o patrí medzi obľúbené turistické strediská
- o V lete sa organizujú vyhliadkové plavby loďou okolo ostrova
- o Súčasťou akumulačnej nádrže je aj vodná elektrárňa

Obrázok 6 Oravská priehrada

KROJE

Obrázok 7 Oravské kroje

Prameň: súkromný archív

Odporúčanie pre prax: Žiakom trvala príprava na hodinu dlhší čas, ale podľa ich slov to bola zaujímavá práca. Na samotnú prezentáciu sa zodpovedne pripravili a otestovali si tak svoje prezentačné a komunikačné schopnosti, ktoré sa im určite zídu v ďalšom pracovnom živote. Mnohí spoznali atraktivity jednotlivých regiónov Slovenska. Zistili návštevnosť a reálie regiónov.

ZÁVER

V tejto práci som sa sústredila na aktivizujúce vyučovacie metódy, ktoré je možné využiť na hodinách ekonomických predmetov – podniková ekonomika a cestovný ruch a najmä na tie, ktoré podporujú samostatné myslenie žiakov, umožňujú prehĺbovať a rozširovať poznanie, integrujú poznatky do uceleného systému, rozvíjajú tvorivé myslenie a uvedomujú si význam a zmysel poznania.

Medzi aktivizujúce metódy, ktoré umožňujú intenzívne zapojenie žiakov do vyučovacieho procesu, patria motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, rozhovor, diskusia, ekonomické hry, situačné vyučovacie metódy a projektové vyučovanie. Prostredníctvom týchto metód sa učenie stáva pre žiakov zaujímavejším, nové poznatky a činnosti sa prijímajú efektívnejšie a v pamäti sa uchovávajú dlhšie.

Snažím sa stierať hranice medzi predmetmi, približujem školu reálnemu životu, prenášam život do triedy, vytváram priestor na realizáciu žiaka vo vyučovacom priestore, umožňujem mu participovať na reálnom procese vyučovacej hodiny, učiť prostredníctvom zážitku.

Práca sa delí na dve časti: teoretickú a praktickú.

Teoretická časť je venovaná východiskám a cieľom osvedčenej pedagogickej skúsenosti. V rámci nich je rozobratý kontext a rámec osvedčenej pedagogickej skúsenosti, špecifikácia cieľovej skupiny, hlavný cieľ, čiastkové ciele a vymedzené kompetencie.

Praktická časť sa sústreďuje na využívanie vyučovacích metód v ekonomických predmetoch. Obsahuje niekoľko konkrétnych príkladov na jednotlivé metódy na aktivizáciu žiakov počas vyučovacieho procesu. Pri každom príklade je uvedený vyučovací predmet, téma, ciele vyučovania, formy výučby, možnosti využitia a kompetencie žiakov. Ďalej nasleduje metodický postup a na záver odporúčania pre prax.

Dúfam, že táto práca prispeje k tomu, aby sa na hodinách podnikovej ekonomiky a cestovného ruchu vo väčšej miere využívali rôzne aktivizujúce metódy, ktoré by efektívnejšie sprostredkovali učivo a zvyšovali záujem žiakov o predmet. Zároveň verím, že táto práca bude podnetom pre tvorbu ďalších aktivizujúcich hier a úloh pri realizácii výchovno-vzdelávacieho procesu v ekonomických predmetoch.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. KONTŠEK, J. 1993. Didaktika ekonomiky I. ES Ekonomickej univerzity v Bratislave. 1993.
2. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. Výukové metody. Paido, Brno. 2003 ISBN: 80-7315-039-5
3. MOJŽÍŠEK, L. 1996. Vyučovacie metody. SPN, Praha. 1996 ISBN: 80-7304-843-3
4. ORBÁNOVÁ, D. 2008. Aktivizujúce vyučovacie metódy v ekonomickom vzdelávaní. EKONÓM, Bratislava. 2008 ISBN: 978-80-225-2535-0
5. ORBÁNOVÁ, D. 2011. Didaktika podnikovej ekonomiky. EKONÓM, Bratislava. 2011 ISBN: 978-80-225-3137-5
6. PETLÁK, E. 2005. Kapitoly zo súčasnej didaktiky. IRIS, Bratislava. 2005 ISBN: 80-89018-89-0
7. TUREK, I. 2005. Inovácie v didaktike. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava. 2005. ISBN: 80-8052-230-8
8. VELICHOVÁ, L. 2002. Aktivizujúce metódy pri vyučovaní odborných ekonomických predmetov na stredných školách s ekonomickým zameraním. In Šlosár, R. a kol. 2002. Aktuálne otázky didaktík ekonomických predmetov. EKONÓM, Bratislava. 2002

Internetové zdroje

1. HARAUSOVÁ, H. 2011. Ako aktivizujúco vyučovať odborné predmety [online]. mpc-edu.sk. Bratislava, 2011. [cit. 22.2.2014] Dostupné na www: http://www.mpc-edu.sk/library/files/harausov_a4_web.pdf, ISBN: 978-80-8052-396-1
2. <http://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/pricestab/html/index.sk.html>
3. <http://www.mapysr.sk/turistika/region/orava-oravsky-region/>
4. <http://zena.pravda.sk/jedlo/clanok/284359-gastronomicke-symboly-oravy/>
5. http://sk.wikipedia.org/wiki/Oravsk%C3%BD_hrad
6. http://sk.wikipedia.org/wiki/Oravsk%C3%A1_priehrada
7. <http://www.muzeum.sk/?obj=muzeum&ix=ompoh>

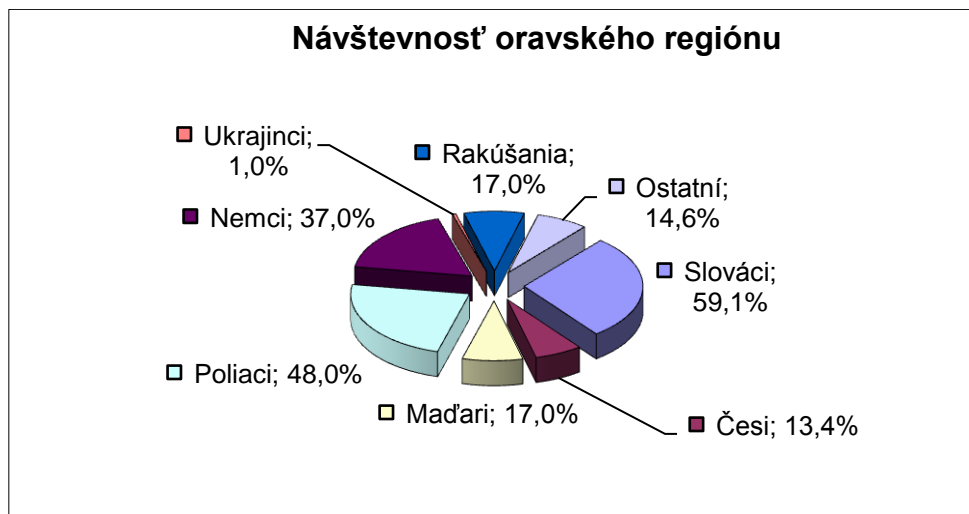
ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 – Ukážka projektového vyučovania – graf návštevnosti Oravského regiónu v programe Excel

Príloha 2 – Ukážka projektového vyučovania – referát v programe Word – Oravský región

Príloha 1 – Ukážka projektového vyučovania – graf návštevnosti Oravského regiónu
v programe Excel

Slováci	59,1 %
Česi	13,4 %
Maďari	17,0 %
Poliaci	48,0 %
Nemci	37,0 %
Ukrajinci	1,0 %
Rakúšania	17,0 %
Ostatní	14,6 %

Príloha 2 – Ukážka projektového vyučovania – referát v programe Word – Oravský región

Je to jeden zo slovenských regiónov a regiónov cestovného ruchu. Územie regiónu Orava je zhruba totožné so slovenskou časťou bývalej Oravskej župy. Regionálnym, historickým a kultúrnym centrom Oravy je Dolný Kubín. Prirodzene možno Oravský región rozdeliť na dve časti. Južnú časť - Dolná Orava s centrom Dolný Kubín a severnú časť – Horná Orava s centrami Tvrdošín a Námestovo. Orava susedí na severe s Poľskom, z juhozápadu s asi najznámejším turistickým regiónom Liptov a so západu s Kysucami a Horným Považím.

Oravský hrad

Oravský hrad je jeden z najkrajších hradov na Slovensku nachádzajúci sa v obci Oravský Podzámok. Je to výrazná dominanta oravského regiónu, patrí medzi najvýznamnejšie pamiatky hradného staviteľstva na území Slovenska. Hrad je sprístupnený verejnosti denne od mája do marca.

Oravský hrad sa člení na horný, stredný a dolný hrad.

- Horný hrad tvorí Citadela - najstaršia časť hradu, ktorá bola postavená v 13. storočí a slúžila na obranu hradu.
- Stredný hrad sa skladá z Korvínovho paláca, paláca Jána z Dubovca a obytnej veže.
- Dolný hrad tvorí Turzov palác, kaplnka svätého Michala, západná a východná bašta, budova fary a obranný systém zložený z prvej, druhej a tretej hradnej brány.

V priestoroch Oravského hradu sa v súčasnosti nachádzajú expozície Oravského múzea P. O. Hviezdoslava – historická, etnografická a prírodovedná. Najvýznamnejším exponátom historickej expozície je samotný hradný komplex so svojimi exteriéromi a interiérmi, ktoré prezentujú spôsob a štýl bývania v minulosti.

Etnografická expozícia obnovená v roku 2007 prezentuje formou moderných a zaujímavých inštalácií zbierok materiálnu a duchovnú kultúru regiónu Oravy. Kompozične je zameraná na tradičné zamestnanie ľudu – salašníctvo, ale i na dokumentáciu bežného života.

Súčasná prírodovedná expozícia, tiež obnovená v roku 2007, je zameraná na prezentáciu charakteristických prvkov a osobitostí prírodného prostredia Oravy, ktoré prezentuje formou textov, fotografií a diorám vo vitrínach.

Posledná a najvýznamnejšia komplexná obnova hradu sa uskutočnila až v rokoch 1953 – 68. Oravský hrad je národnou kultúrnou pamiatkou.

Hrad vznikol na strategicky dôležitom mieste uhorsko-poľskej cesty v blízkosti colnej stanice Tvrdošín, od roku 1370 bol aj župným hradom. Komplex budov horného, stredného a dolného hradu, zaberajúci tri výškové terasy hradnej skaly, stavali postupne od polovice 13. až do začiatku 17. storočia. Najstaršou časťou bol palác na hornom hrade zabezpečený opevnením v oblasti dnešného stredného hradu. K veľkým stavebným úpravám prišlo na konci 15. a na začiatku 16. storočia, keď postavili obytný palác v strednom hrade, zosilnený po bokoch kruhovými baštami. Vtedy súčasne stavali a zosilňovali opevnenie v priestoroch dolného hradu